

KARTA PRZEDMIOTU

Kod przedmiotu	studia stacjonarne:	Z-IB-542
	studia niestacjonarne:	Z-IBN-542
Nazwa przedmiotu	Czujniki i Pomiary w Rehabilitacji	
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Sensors and Measurements in Rehabilitation	
Obowiązuje od roku akademickiego	2026/2027	

USYTUOWANIE PRZEDMIOTU W SYSTEMIE STUDIÓW

Kierunek studiów		INŻYNIERIA BIOMEDYCZNA
Poziom kształcenia		I stopień
Profil studiów		Praktyczny
Forma i tryb prowadzenia studiów		Studia stacjonarne i niestacjonarne
Zakres		Biomechanika i robotyka rehabilitacyjna
Jednostka prowadząca przedmiot	Uczelnia	Politechnika Świętokrzyska
	Jednostka	Katedra Mechatroniki i Uzbrojenia
Koordynator przedmiotu		dr hab. inż. Piotr Woś, prof. PŚk
Zatwierdził		dr hab. inż. Dariusz Bojczuk, prof. PŚk

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA PRZEDMIOTU

Przynależność do grupy/bloku przedmiotów		Przedmiot specjalnościowy
Status przedmiotu		Wybieralny
Język prowadzenia zajęć		Polski
Usytuowanie w planie studiów - semestr	studia stacjonarne	Semestr V
	studia niestacjonarne	Semestr V
Wymagania wstępne		Brak
Egzamin (TAK/NIE)		TAK
Liczba punktów ECTS		4

Forma prowadzenia zajęć		wykład	ćwiczenia	laboratorium	projekt	Inne
Liczba godzin w semestrze	studia stacjonarne:	30		15	15	
	studia niestacjonarne:	18		9	9	

EFEKTY UCZENIA SIĘ

Kategoria	Symbol efektu	Efekty kształcenia	Odniesienie do efektów kierunkowych
Wiedza	W01	Zna i rozumie budowę, zasady fizyczne oraz charakterystyki metrologiczne czujników (m.in. rezystancyjnych, inercyjnych, bioelektrycznych) stosowanych we wspomaganiu i monitorowaniu procesów rehabilitacji.	IB1_W04 IB1_W12
	W02	Posiada wiedzę na temat metod akwizycji, kondycjonowania i przetwarzania sygnałów biomedycznych oraz zna specyfikę pomiarów kinematyki i dynamiki ruchu człowieka.	IB1_W06
	W03	Ma uporządkowaną wiedzę w zakresie norm bezpieczeństwa (PN-EN 60601), standardów technicznych oraz nowoczesnych technologii (np. VR, systemy biofeedback) wykorzystywanych w inżynierii rehabilitacyjnej.	IB1_W05 IB1_W11
Umiejętności	U01	Potrafi dobrać odpowiednie czujniki i aparaturę pomiarową do zdefiniowanego problemu klinicznego oraz zaplanować procedurę pomiarową w celu oceny postępów rehabilitacji.	IB1_U07
	U02	Potrafi zaprojektować prosty system pomiarowy, przeprowadzić akwizycję danych (np. EMG, IMU) oraz dokonać ich interpretacji w kontekście analizy czynnościowej pacjenta.	IB1_U08 IB1_U14
Kompetencje społeczne	K01	Rozumie znaczenie odpowiedzialności za precyzję pomiarów i rzetelność wyników w kontekście bezpieczeństwa pacjenta oraz etyki inżynierskiej w pracy z ludźmi.	IB1_K02 IB1_K04
	K02	Jest gotów do pracy w zespole interdyscyplinarnym (inżynier-lekarz-fizjoterapeuta) oraz rozumie potrzebę ciągłego dokształcania się w zakresie dynamicznie rozwijających się technologii medycznych.	IB1_K01

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć	Treści programowe
wykład	Wstęp do metrologii w rehabilitacji. Podstawowe pojęcia (dokładność, precyzja, błąd pomiarowy, kalibracja). Specyfika pomiarów biomedycznych i wyzwania związane z interakcją człowiek-urządzenie. Charakterystyka sygnałów biomedycznych. Rodzaje sygnałów wykorzystywanych w rehabilitacji (elektryczne, mechaniczne, akustyczne). Pasma częstotliwości i wymogi próbkowania. Czujniki rezystancyjne i tensometryczne. Zasada działania, układy mostkowe. Zastosowanie w dynamometrii, pomiarach siły chwytu i platformach stabilograficznych. Goniometria elektroniczna. Czujniki potencjometryczne, enkodery optyczne, elastyczne czujniki ugięcia (bend sensors). Pomiar zakresu ruchomości stawów (ROM). Czujniki inercyjne (IMU) w analizie ruchu. Akcelerometry, żyroskopy, magnetometry. Fuzja danych (sensor fusion) i wyznaczanie orientacji w przestrzeni. Zastosowanie w monitorowaniu aktywności i detekcji upadków. Elektromiografia (sEMG) w rehabilitacji. Elektrody powierzchniowe, kondycjonowanie sygnału. Wykorzystanie EMG do oceny zmęczenia mięśniowego i sterowania protezami. Pomiar ciśnienia i rozkładu sił nacisku. Maty tensometryczne, wkładki do butów (podobarografia). Analiza chodu i równowagi statycznej/dynamicznej. Biofeedback i systemy sprzężenia zwrotnego. Rola czujników w pętli sprzężenia zwrotnego. Wizualizacja i sonifikacja danych pomiarowych w procesie usprawniania. Nowoczesne technologie w rehabilitacji. Wykorzystanie czujników w systemach Rzeczywistości Wirtualnej (VR) oraz w egzoszkieleciech rehabilitacyjnych. Bezpieczeństwo i standardy. Normy dotyczące urządzeń medycznych (PN-EN 60601), izolacja galwaniczna bezpieczeństwo elektryczne pacjenta.
laboratorium	Wprowadzenie do aparatury pomiarowej. Obsługa podstawowych torów pomiarowych, oscyloskopów i systemów akwizycji danych (DAQ) w kontekście sygnałów biomedycznych. Goniometria praktyczna. Porównanie goniometru manualnego z elektronicznym czujnikiem kąta. Kalibracja i wyznaczanie charakterystyki przetwarzania czujnika ugięcia. Pomiar siły mięśniowej: Wykorzystanie tensometrów do budowy prostego dynamometru. Pomiar siły ścisku dłoni (handgrip test) i analiza zmęczenia. Akwizycja i analiza sygnału EMG. Rozmieszczenie elektrod, rejestracja czynności mięśniowej podczas różnych obciążeń, obserwacja artefaktów ruchowych. Analiza parametrów kinematycznych (IMU). Rejestracja danych z akcelerometru przymocowanego do kończyny. Podstawowa analiza chodu (kroki, fazy chodu) na podstawie surowych danych. Stabilografia. Pomiar na platformie balansowej. Wyznaczanie parametrów COP (Center of Pressure) przy oczach otwartych i zamkniętych (próba Romberga). Zaliczenie laboratoriów. Praktyczne sprawdzenie umiejętności konfiguracji toru pomiarowego.
projekt	Definicja problemu rehabilitacyjnego. Wybór konkretnego schorzenia lub dysfunkcji (np. niedowład po udarze, rekonstrukcja ACL) i określenie potrzebnych parametrów do monitorowania. Dobór sensorów i elektroniki. Selekcja odpowiednich czujników (zakresy pomiarowe, czułość, rozmiar) oraz mikrokontrolera/systemu DAQ. Opracowanie schematu blokowego systemu. Projektowanie układu kondycjonowania: Dobór wzmacniaczy, filtrów (dolnoprzepustowe, górnoprzepustowe, notch) w celu eliminacji zakłóceń. Algorytmika i przetwarzanie danych. Opracowanie algorytmu interpretacji danych (np. zliczanie powtórzeń ćwiczenia, alarmowanie o przekroczeniu zakresu ruchu). Koncepcja interfejsu użytkownika (HMI). Projekt wizualizacji danych dla fizjoterapeuty lub pacjenta (aplikacja mobilna/desktopowa - makietą). Prezentacja projektu. Obrona koncepcji systemu pomiarowego wraz z analizą kosztorysu i analizą błędów pomiarowych.

METODY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Symbol efektu	Metody sprawdzania efektów kształcenia					
	Egzamin ustny	Egzamin pisemny	Kolokwium	Projekt	Sprawozdanie	Inne (obserwacja, dyskusja)
W01		X				
W02		X				
W03		X				
U01			X	X	X	
U02			X	X	X	
K01						X
K02						X

FORMA I WARUNKI ZALICZENIA

Forma zajęć	Forma zaliczenia	Warunki zaliczenia
wykład	egzamin	Pozytywne zaliczenie egzaminu. Uzyskanie, co najmniej 50 % punktów.
laboratorium	zaliczenie z oceną	Pozytywne zaliczenie sprawdzianu końcowego. Uzyskanie co najmniej 50 % punktów.
projekt	zaliczenie z oceną	Pozytywne zaliczenie sprawozdań z zajęć. Ocena końcowa jest średnią arytmetyczną ocen cząstkowych.

NAKŁAD PRACY STUDENTA

Bilans punktów ECTS												
Lp.	Rodzaj aktywności	Obciążenie studenta										Jed- nostka
		studia stacjonarne					studia niestacjonarne					
1.	Udział w zajęciach zgodnie z planem studiów	W	C	L	P	S	W	C	L	P	S	h
		30		15	15		18		9	9		
2.	Inne (konsultacje, egzamin)	2		1	1		2		1	1		h
3.	Razem przy bezpośrednim udziale nauczyciela akademickiego	64					40					h
4.	Liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje przy bezpośrednim udziale nauczyciela akademickiego	2,6					1,6					ECTS
5.	Liczba godzin samodzielnej pracy studenta	36					60					h
6.	Liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje w ramach samodzielnej pracy	1,4					2,4					ECTS
7.	Nakład pracy związany z zajęciami o charakterze praktycznym	50					50					h
8.	Liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje w ramach zajęć o charakterze praktycznym	2					2					ECTS
9.	Sumaryczne obciążenie pracą studenta	100					100					h
10.	Punkty ECTS za moduł <i>1 punkt ECTS=25 godzin obciążenia studenta</i>	4										

LITERATURA

1. Togo, S., et al. "Sensors and Measurements in Rehabilitation", Springer.
2. Sienkiewicz, P. "Inżynieria rehabilitacyjna", Akademicka Oficyna Wydawnicza EXIT.
3. Webster, J.G. "Medical Instrumentation: Application and Design".